

lande, der drager fordel af den. Risikoen for, at marginaliserede befolkningsgrupper fristes til eller bliver ofre for religiøs ekstremisme, intolerance og diskrimination, er ikke aftaget.

Fremme af religionsfrihed og tolerance er nært forbundet med fremme af demokrati og udvikling. Religionsfriheden lader sig ikke adskille fra respekten for menneskerettighederne i almindelighed. Religionsfriheden har eksempelvis en særdeles nær forbindelse med ytrings-, forsamlings- og foreningsfriheden.

FN's Menneskerettighedserklæring

FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder af 10. december 1948 værner om religionsfriheden. Selvom Menneskerettighedserklæringen bygger på et i religiøs henseende værdineutralt grundlag, hvilket selvsagt er en forudsætning for universel tilslutning, bør det ikke overses, at der er en sammenhæng mellem de store verdensreligioner og menneskerettighederne.

FN's generalsekretær Kofi Annan påpegede da også i anledning af 50-året for Menneskerettighedserklæringen i 1998, at principperne i dette grundlæggende dokument findes i verdens store kulturer og religiøse traditioner.

Indledningen («præambelen») til Menneskerettighedserklæringen angiver etablering af et verdenssamfund, hvor alle mennesker nyder tale- og trosfrihed og dertil frihed for frygt og nød, som folkenes højeste mål.

Menneskerettighedserklæringens artikel 18 fastslår ethvert menneskes ret til tanke-, samvittigheds-, og religionsfrihed. Sidstnævnte ret omfatter både retten til at bekende sig til en tro eller lade være, til at skifte religion, til enten alene eller sammen med andre, og til offentligt eller privat at give udtryk for sin religion eller tro gennem undervisning, udøvelse, gudsdyrkelse og overholdelse af religiøse forskrifter.

Forskelsbehandling, herunder religiøst begrundet forskelsbehandling, forbydes i artikel 2, medens retten til at indgå ægteskab og stifte familier uden begrænsninger, herunder begrænsninger af religiøs karakter, fremgår af artikel 16. Endelig bestemmes det i artikel 26, at undervisning skal fremme forståelse, tolerance og venskab mellem alle nationer og racemæssige og religiøse grupper.

Menneskerettighedserklæringen er vedtaget i form af en resolution, ikke en folkeretligt bindende konvention. Erklæringen har imidlertid udviklet sig til et dokument af enestående autoritet, hvis gyldighed ingen anfægter. Erklæringens

gyldighed blev bl.a. bekræftet af alle FN's medlemslande på Verdenskonferencen om Menneskerettigheder i Wien i 1993.

FN

Menneskerettighedserklæringen er fulgt op af en række folkeretligt bindende konventioner.

FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder bekræfter i artikel 18, stk. 1 og 2, retten til frit at bekende sig til eller antage en religion eller tro efter eget valg. Det er ifølge konventionens artikel 5 en ufravigelig rettighed. Friheden til at give udtryk for sin religion eller tro er imidlertid ikke absolut. Den kan ifølge artikel 18, stk. 3 begrænses ved lov, hvor dette anses for nødvendigt af hensyn til den offentlige sikkerhed, orden, sundhed eller sædelighed eller andres grundlæggende rettigheder og friheder.

Uden en sådan mulighed for staten til at kunne skride ind, hvor vigtige modstående hensyn kan tale derfor, ville der let kunne opstå situationer, hvor man i religionsfrihedens navn kunne krænke andre menneskerettigheder. Det samme princip for religionsfriheden er indbygget i Grundlovens § 67, ifølge hvilken udøvelsen af religionsfriheden skal ske inden for lovens rammer.

Undtagelsesbestemmelsen i artikel 18, stk. 3 må imidlertid anvendes med forsigtighed og ikke misbruges til at spærre adgangen for nye religiøse bevægelers tilkomst eller til at forhindre tilhængere af traditionelle trossamfund i at dyrke deres tro. Det gælder både i stater med en ateistisk ideologi og i stater med én dominerende religion.

Spørgsmålet om udarbejdelse af en særlig konvention om afskaffelse af religiøs intolerance blev taget op på FN's Generalforsamling i 1962. Det Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC) blev i resolution 62/1781 anmodet om at lade Menneskerettighedskommissionen udarbejde både et forslag til en erklæring og en konvention om afskaffelse af alle former for religiøs intolerance. Efter 5 år måtte arbejdet stilles i bero; det var ikke nået særligt langt, og man indså, at det var umuligt at nå til enighed om tekster, der kunne imødekomme såvel ateistiske som religiøse samfunds interesser.

Da spørgsmålet atter kom op på FN's 27. Generalforsamling i 1972, blev det besluttet at give prioritet til udarbejdelsen af en international erklæring om afskaffelse af alle former for religiøs intolerance og diskrimination på grund af religion eller tro.